

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Навчально-науковий інститут лісового
і садово-паркового господарства
Кафедра відтворення лісів та лісових меліорацій

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

УЧАСНИКІВ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ВІДТВОРЕННЯ ЛІСІВ ТА ЛІСОВА МЕЛІОРАЦІЯ В УКРАЇНІ: ВИТОКИ, СУЧАСНИЙ СТАН, ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ В УМОВАХ АНТРОПОЦЕНУ

(присвячена 100-річчю кафедри відтворення лісів
та лісових меліорацій)

6-8 листопада 2019 рр.

м. Київ, Україна

ДО ПИТАННЯ ЩОДО ПЛАНТАЦІЙНОГО ВИРОЩУВАННЯ ВЕРБИ ДЛЯ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Л.П. Мележик, аспірант,
Національний університет біоресурсів і природокористування
України, м. Київ, Україна*

Все більше країн світу відмовляються від вугілля, нафти і газу та переходять на альтернативні поновлювані джерела енергії - вітер, сонце і воду. Так, Швеція до 2040 року планує повністю відмовитися від не поновлюваних енергоресурсів. Вже в 2014 році майже 20% електроенергії на земній кулі було отримано із «зелених» джерел. Очікується, що темпи збільшення частки альтернативної енергії можуть кардинально змінитися у найближчі десятиліття.

Водночас, незважаючи на інтенсивний розвиток, в останні роки, в Україні ринку альтернативної енергетики, особливо енергії сонця та вітру, повною мірою, вирішити проблему енергетичної безпеки ці види відновлювальної енергії не в змозі внаслідок низки причин. Енергія сонця працює тільки вдень, вітер є не завжди. Водночас отримання тепло- та електроенергії з біомаси швидкорослих деревних рослин (верба, тополя, міскантус, павловнія та інші види) нині чи не найперспективніше джерело альтернативної енергії.

Окрім науковці швидкорослі рослини вважають «природним акумулятором сонячної енергії». Оскільки електростанції на біомасі, окрім того що є вуглецево нейтральними, можуть за лічені хвилини збільшувати або зменшувати отримання електроенергії та тепла без технічних чи фізичних проблем для обладнання та довілля.

У 2015 р. Україна і ще 194 країни підписали Паризьку угоду щодо недопущення зростання середньої температури у світі на 1,5°C, що вимагає перегляду державної концепції енергозабезпечення.

Одна із наших цілей з вирощування та використання біомаси – верифікувати дані отримані від науковців інших країн і наших досліджень в Україні, з практичними даними плантаційного лісовирощування енергетичних культур. Для цього ми переходимо від досліджень на локальних експериментальних ділянках до більш масштабних польових випробувань у промислових умовах.

* Науковий керівник – кандидат сільськогосподарських наук, професор В.М. Маурер

Обраховано, що нехтування і не ефективне використання непродуктивних (маргінальних) земель – це втрата прибутку з 5 млн га землі по всій Україні як зі сторони Держави, так і зі сторони фермерів. Залучення тільки третини цієї площі, дасть змогу Україні щорічно заощаджувати 59 млрд грн на закупівлі закордонного газу.

Створення карти маргінальних земель та закладання науководослідних плантацій українських сортів енергетичних рослин для кліматичних умов та ґрунтів різних регіонів, дозволить відібрати їх сорти, які будуть максимально адаптовані та даватимуть високі врожаї в конкретних умовах зростання.

Розробка та патентування нових сортів енергетичних культур для специфічних умов різних регіонів України дасть можливість швидко збільшити площі плантацій енергетичної верби без значних фінансових затрат на закупівлю закордонного посадкового матеріалу.

У цьому контексті надзвичайно важливою є співпраця з фермерами у царині роз'яснення перспективності плантаційного лісовирощування, надання дорадчо-консалтингових послуг, забезпечення садивним матеріалом перспективних для певних умов сортів і культиварів швидкорослих видів, розробки науковометодичних рекомендацій з вирощування та переробки біомаси тощо. За державної підтримки, таке співробітництво науковців та фермерів створить необхідні передумови для інтенсифікації плантаційного лісовирощування і розвитку необхідного Україні ринку фітомаси. При цьому, важливе значення для забезпечення енергетичної безпеки України належить стимулюванню переведення котелень та електростанцій на альтернативні види палива в усіх регіонах, яке сприятиме не лише розвитку ринку фітомаси, а й зменшенню обсягів використання викопного палива.

Важливими умовами ефективного запровадження плантаційного лісовирощування біомаси енергетичної верби в Україні у промислових масштабах є: політична воля керівництва країни та розуміння необхідності стимулювання вирощування енергетичних рослин на біомасу; створення всеукраїнського банку маргінальних земель; наявність вітчизняних високопродуктивних сортів верби власної селекції; запровадження сучасних індустріальних технологій плантаційного лісовирощування, заготівлі, зберігання і транспортування фітомаси; створення прозорого та ефективного аукціонного ринку енергетичної біомаси.